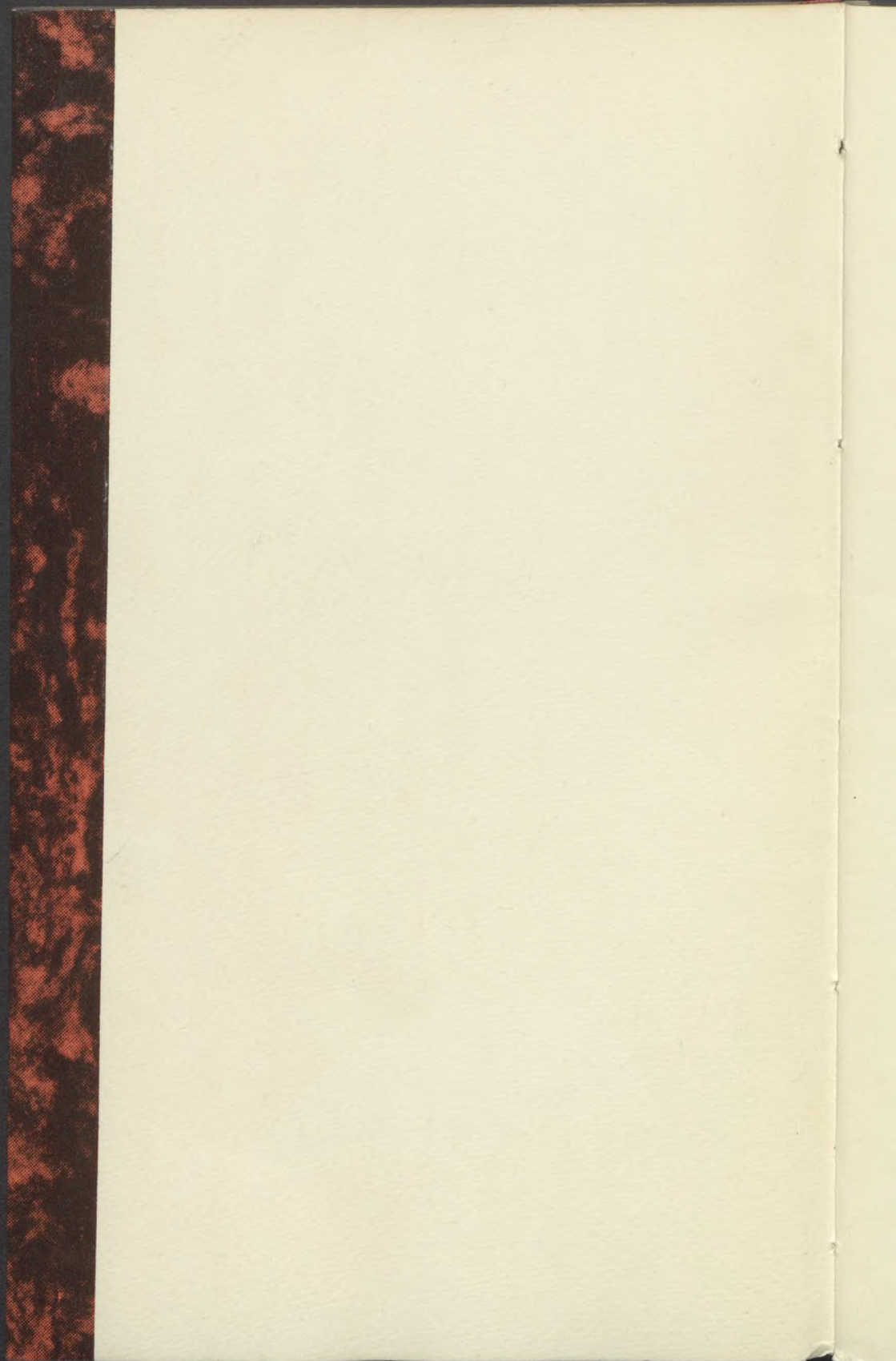
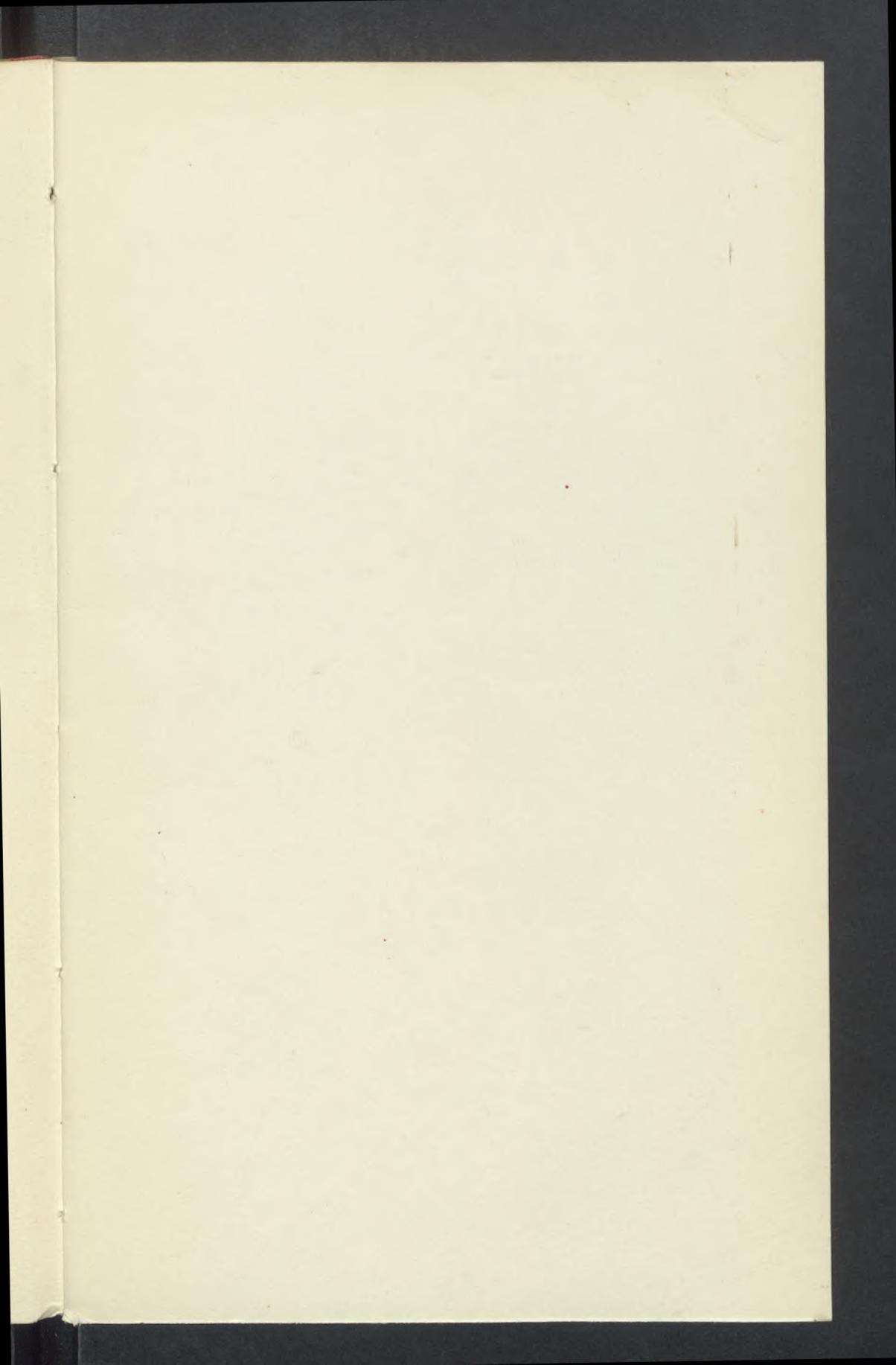
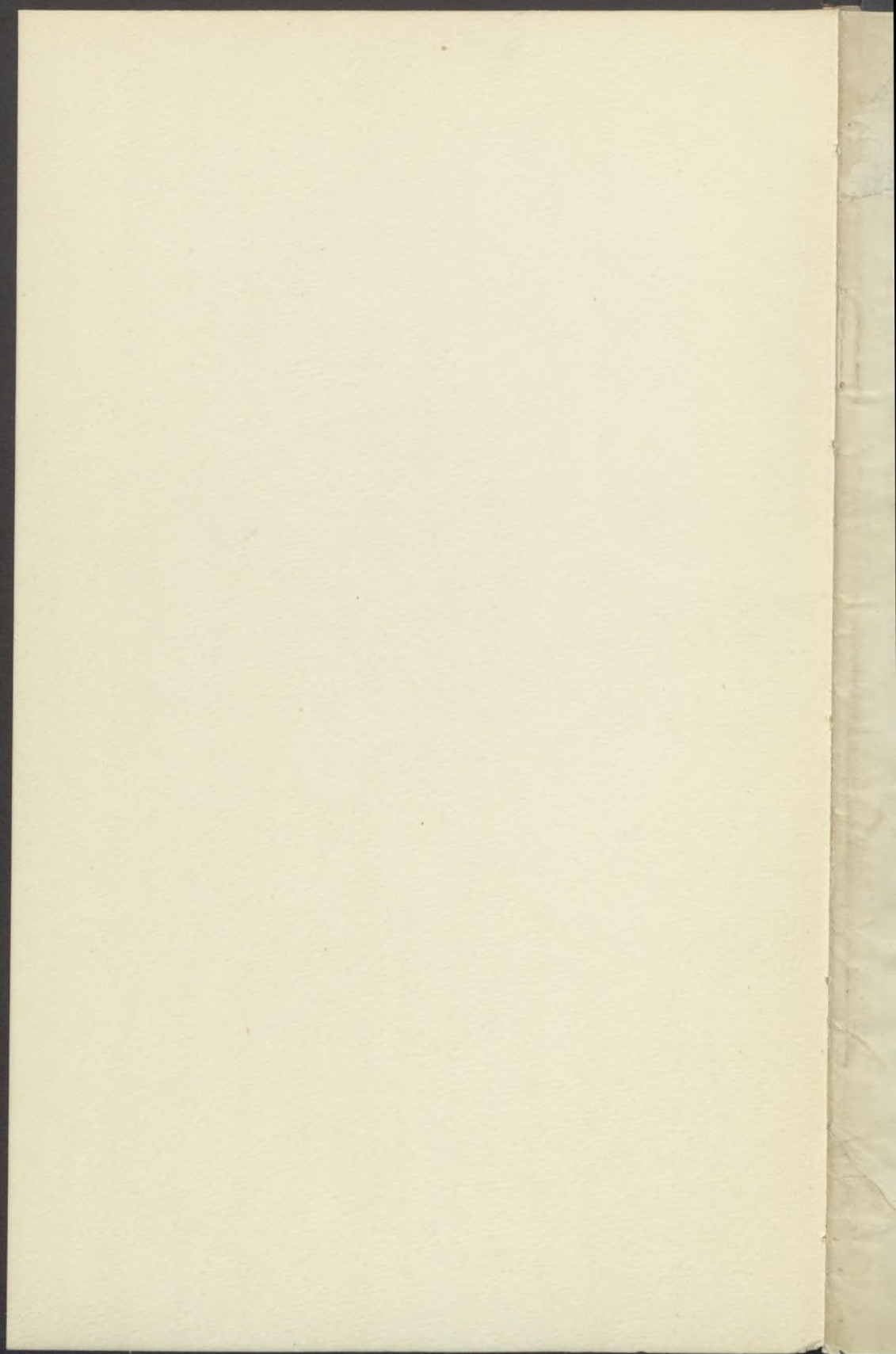

612.740

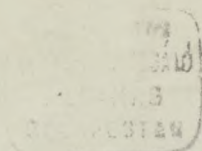

612740

OSZK

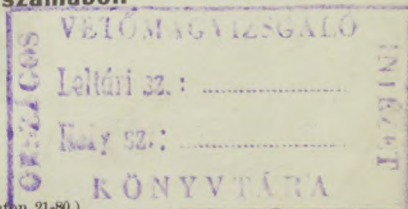
A magyar drógpiac : háboru okozta : hiányainak pótlása.

IRTA:

Dr. AUGUSTIN BÉLA.

Különlengomat a „Gyógyszerészi Értesítő”
1915. évi 16. és 17. számából.

Garai nyomda r. t. Budapest (Telefon 21-80.)

612740

Országos Széchényi Könyvtár

Leltári szám:

Y13-262

1963

A nagy háboru, amely már nyolc hónapja tartja fegyverben a világ népeit, nemcsak vér-szomjával sujtja a szülőket, testvéreket, árvákat, hanem a gazdasági és kereskedelmi élet megzavarásával mindjobban ránehezedik az egyes országokra. Mint mindenütt, úgy hazánkban is érezhetjük ezt és itt nincs oly hely, sem oly vagyon, amely bennünket mentesíthetne attól, hogy a háboru kellemetlenségeiben vagy szenvedéseiben egyik-másik vonatkozásában ne részesülnénk. Az ipari és kereskedelmi életünk pangásáról eleget irtak és irnak a lapok. Hazai gyógyszerészetünket eme háborus zavarok természetesen szintén érzékenyen érintik. Mily nagy mértékben sujtja a háboru hazai drógkereskedelmünket, azt mindannyian láthatják, akik a f. évi április hó 11-én az Ország-házban megnyílt hadegészségügyi kiállításban a budapesti gyakornoki iskola kiállított anyagát megtekintette. Az egyik szekrényben ama fontosabb drógokat állítottuk ki, melyek a háboruból kifolyólag nem hozhatók országunkba. Több mint nyolcvan ezeknek a száma és a szám még kétszer oly nagy lenne, ha azokat is oda tettük volna, amelyek kevésbé mint gyógyszerek fontosak, hanem mint fűszerek, illatszerek, tápszerek használatosak. A zavarokat és akadályokat, amelyek e téren a háboruból kifolyólag keletkeztek, jól tudják azok, akik drógkereskedelmünket és annak utvonalaait ismerik. Ámbár aránylag nem nagy azoknak a drógoknak a száma, amelyek a velünk ellenséges lábon álló országokból származnak, azért mégis első

rendü akadály azon körülmény, hogy béke időben London sok európai és még több más világrészből származó drógoknak volt a gyűjtőhelye már pedig most onnan nem kaphatunk árut, de az oda való szállítás is legnagyobbbrészt elmaradt. Az utvonalak bizonytalansága vagy más célra való lefoglalása miatt sokszor a semleges országokból sem kaphatjuk meg áruinkat. Így egy budapesti dugó-gyárosnak a parafakészlete amelyet a semleges Spanyolországból hozatott, a semleges Olaszország egy kikötőjében fekszik már ősz óta, mert az összekötő vasuti vonalakon a teheráru forgalom szünetel. Így vagyunk a Földközi tenger mellett levő országok nagy részével, pedig ez drógkereskedelmünknek egyik fontos centruma. Másik fontos drógcentrum Kelet-india a szomszédos szigetekkel. Összeköttetésünk ezzel természetesen szintén megszűnt, nemcsak azért, mert a számtalan gyógynövényt szolgáltató India angol gyarmat, hanem azért is, mert a semleges Hollandia az ott fekvő saját gyarmataiból sem importálhatja az árukat, amióta a tengeri szállítás, bizonytalansága és veszedelmessége miatt megbénult. Ezen oknál fogva maradtak el az amerikai drógok, pedig a világ drógkereskedelmének harmadik centruma Közép-amerikában van, amely nemcsak maga szállít sok drógot, hanem ahova délről és északról is sok dróg kerül.

Ezeket tudva, megérthetjük azt, hogy egyes drógokat jelenleg vagy csak drága árban vagy egyáltalán nem tudunk megszerezni. Időszerű tehát, ha azzal foglalkozunk, melyek azok az áruk a drógkereskedelemben, amelyeket hazai gyűjtéssel vagy termeléssel pótolni tudunk.

Napilapjaink sokat irtak a háboru nemzetevelő hatásáról és mint minden rossznak, a háborunak is meg van a maga jó oldala is. Ezért merem reményleni, hogy nálunk is a háboruból kifolyólag talán sok vizás állapot fog megszűnni, amely a drógkereskedelem terén uralkodott. Első sorban az, hogy messze földről hozatunk olyan gyógynövényeket, amelyek nálunk is tömegesen előfordulnak és évről-évre

gyűjtetlenül elpusztulnak. De másrészt gazdaközönségünk maradisága és kényelemszeretete is nagy akadálya volt drógkereskedelmünk fellendülésének, mert kisgazdáink a legtöbb helyen annyira rabjai a kizárólagos gabonatermelésnek, hogy inkább e mellett tengődnek, semhogy rá lehetne őket venni arra, hogy földcskéjük egy részét a sokkal több hasznot hajtó, de több munkát, gondozást is kívánó kerti veteményekkel, gyógy- vagy ipari növényekkel ültessék be. Most, hogy ezek ára nagyban felszökött, talán mégis rábirhatók lesznek az intenzivebb gazdálkodásra, feltéve ama egészségtelen állapotok szanálását, hogy sok helyen a hadi segély helytelen alkalmazása miatt munkacserőt, még gyermekeiket sem, — nem lehet kapni semmi elfogadható árban. Ezen helyzetet javulásával sok olyan milliót takaríthatunk meg évente hazánknak, amely eddig ilyen cikkekért külföldre ment.

Vadon termő gyógynövényeink közül első sorban a *Lycopodium*-ra utalhatok. Ezt ugyan kis mértékben Svájcban, Németországban, elvéve Galiciában is gyűjtötték, főtömegét a világkereskedelemben azonban Oroszország szolgáltatta. Növénye a *Lycopodium clavatum*, hazánk egész területén előfordul és pedig hegyvidékeink erdeinek széléin egészen a havasalji tájig. Ezen helyeken sokkal több gyűjthető, mint amennyi évi szükségletünket képezi.

Az Orchideák, amelyek a Salepet szolgáltatják, egész Európában fordulnak elő, a drógkereskedelemben előforduló mennyiséget mégis legnagyobbbrészt Kis-ázsiaiból kapjuk Smyrnán keresztül, csak kis mennyiséget kapunk a Balkánról, Németországból vagy a Svájcban. nálunk a következő Salep szolgáltató növények fordulnak elő: *Orchis mascula* L., nedves hegyi réteken; *O. militaris* L., dombok, hegyek rétein, erdők tisztásain; *O. morio* L., réteken, száraz mezőkön; *O. ustulata* L., gyepek domb-lejtőkön, erdő szélén, szikárabb mezőkön, helyenként az Alföldön is; *O. purpurea* Huds., erdős, cserjés dombokon; *O. incarnata*, hegyvidékek nedves, forrásos helyein; *Anacamptis*

pyramidalis Richard, száraz mezőkön, főleg meszes hegyek lejtőin; *Platanthera bifolia* Richard, hegyvidékeken, erdők tisztásain, gyepes lejtőkön; *Gymnadenia conopea* (L.) R. Br., hegy és dombvidékeken, erdők tisztásain, kaszálókön, főleg mésztalajon.

Ugy vélem, e hosszú névsor elég biztosítékot nyújt arra nézve, hogy ezen dróg gyűjtésével nemcsak hazai szükségletünket, de a külföldét is fedezni tudnók.

Fontos dróg a *Secale cornutum*, mert az anyarozs készítmények még mindig sok esetben pótolhatatlanok. Utóbbi időben Spanyolország és Oroszország hozott sokat az európai piacra, rendszerint Hamburgon keresztül jött forgalomba. Mivel az anyarozsnak nagy ára van, hazánkban már többször feléje fordult a figyelem, ami azonban abban nyilvánult, hogy majdnem évente intéztek hozzám kérdést valamely oldalról, nem lehetne- az anyarozsot termesztetni? Mindannyiszor azon választ adtam, hogy a rozs kalászokat lehetne ugyan mesterségesen inficiálni a *Claviceps purpurea* spóráival, amint azt botanikus kertekben néha tudományos kísérleteknél megteszik. A szabad természetben azonban az ilyen mesterséges fertőzés nézetem szerint nem lehet megengedve.

Nem tudjuk ugyanis kizárni, hogy ilyen alkalommal a szomszédos gazdák földjeit ne fertőzzük, ami jogtalan megrontása az illető termésének, mert ha a gabonaneműjét nem tisztítja alaposan meg, az anyarozstartalmu, tehát mérges, az egészségre ártalmas lesz. Nincs is arra szükség, hogy mesterséges fertőzéssel az anyarozsképződést elősegítsük, mert száraz Alföldünkön az ilyen kísérletek nem vezetnének a kellő eredményre, hegyvidékeink nedves völgyeiben pedig elegendő mennyiségben gyűjtethetjük az anyarozsot, hiszen már a budai hegyvidék egyes magasabb rozstábláin is elég sokat találhatunk belőle. Szedetése által a népet ketős haszonban részesítjük, egyrészt, hogy az anyarozsot megfizetjük, másrészt, hogy a kiszedése által egészséges, nem mérgező lisztet nyernek.

A különböző ipari ágakban nélkülözhetetlen kelléket képeznek a terpentin anyagai, nevezetesen a terpentin-olaj, colophonium, gyanta stb. mert a festékgyártásnál, szurok készítésnél és másutt ezeket használják fel. Hazánkban ezen terpentin származékokból évente kb. három és fél millió korona értéket hoznak be és ebből elképzelhetjük, mennyire nagyobb szükség van ezekre olyan országokban, amelyekben fejlett gyáripár van, mint pl. Ausztriában, de különösen Németországban. A világpiac terpentin-szükségletét főképen három ország látja el. Első sorban Észak-amerika, azután Franciaország, amely erre a célra kb. 800.000 hektárnyi területen a tengeri fenyőt, a *Pinus maritimát* ülteti, azután Oroszország, amelynek őserdejében a *Pinus silvestrist* gyantázzák. Ezek mellett alig jöhet számításba azon kevés gyanta, amit Ausztriában nyernek. Az előbbieken kifejtettem, hogy az első három országgal most nincs kereskedelmi összeköttetésünk, az Ausztriában gyűjtött mennyiség pedig elégtelen.

Már több cikkemben utaltam arra, mily nagy nemzetgazdasági jelentősége volna annak, ha hazánkban a fenyőgyantanyerést be lehetne vezetni, mert ez által egyrészt rengeteg erdőségeinket, amelyek a vadászati bérletekkel csak keveset jövedelmeznek, jobban tudnók hasznosítani, de másrészt ama lakosságunknak, amely óriási erdőségeink között lakik és amely a legszegényebb rétegekhez tartozik, jelentős támogatást tudunk juttatni. Annak idején gyantázásra első sorban a lucfenyőt, a *Picea excelsát* ajánlottam, mivel ez hazánkban kb. két millió katasztrális holdnyi területen fordul elő. Ennek gyantázása azonban erdészeti körökben nagy ellentállásra talált. Első sorban azt hozták fel, hogy a gyantázás ellenőrzése annyi munkát róna erdészeinkre, hogy azt nem volnának képesek ellátni, majd azt hangoztatták, hogy a hazánkbeli lucfenyő a gyantázást nem bírná ki, mert igen érzékeny és a sebzés után néhány évre elpusztulna. Az első eset nem állhat meg, mert ha a gyantázás elég jövedelmező, lehet elegendő számu és jól díjazott ellenőrző kö-

zegről gondoskodni, amint azt Franciaországban tették. Ami a lucfenyő érzékenységet illeti, azt csak helyesen vezetett kísérlettel lehetne eldönteni, ez azonban eddig — sajna — még nem történhetett meg. Svájcban és Németországban, ahol a lucfenyő gyantázásával foglalkoztak, ilyen érzékenységet nem tapasztaltak, de különben is azt ajánlottam, hogy a lucerdeinket a vágás előtti időszakban kellene gyantázni, amikor is az esetleges káros befolyás már nem tudná hatását kifejteni. De ha a lucfenyő gyantázását el is ejtjük, akkor is találunk hazánkban egy fenyőt elegendő mennyiségben, amelynek gyantázása ellen elfogadható okot nem lehetne felhozni. Ez az erdei fenyő a *Pinus silvestris*, amely kb. 300.000 katasztrális holdnyi területen fordul elő. Nagyobb erdőségeket belőle az ország nyugoti részén találunk. Vas megyében 100.000 hold, Pozsony megyében 45.000 hold, Zala-, Nyitra- és Trencsén megyékben pedig egyenként 20—25.000 hold van belőle. Amennyiben a szomszédos Ausztriában is ezt gyantázzák jó eredménnyel, nálunk sem lehetne helyes ellenérvet felhozni. Az erdei fenyő Vas megyében olyan sűrűn fordul elő, hogy ha egy-két járásában az intenzív, okszerű gyantázást bevezetnék, ez is fedezné hazánk évi szükségletét e cikkekben.

Az eddigiekben a vadon előforduló növények termékeivel foglalkoztam, sok növényt azonban eredményesen ültetni is lehetne. Ilyen növény a sáfrány, amennyiben a közép-európai piac szükségletét Spanyolország és Franciaország látta el, ahonnan a behozatal most elmaradt. — Már két cikkemben* mutattam rá a sáfránytermelés módjára és lehetőségére. Németországból valószínűleg elegendő mennyiségben szerezhetünk be a termeléshez sáfrány hagymákat és mivel hazánk évi behozatala e cikkben háromnegyed millió korona körül van, a kelendőség felől is bizonyosak lehetünk.

Az ajakosak családjába tartozó növények kö-

*Gyógyszerészi Folyóirat VII/1912. 20. füzet. — Gyógyszerészi Értesítő 1914. 18. szám.

zül első sorban a borsosmentára utalok. Ebből ugyan Németországban is sokat termelnek sőt hazánkban is bevezették a termelést igen jó eredménynyel. Mivel azonban Anglia és Amerika mentha olaja, Japánból pedig a Menthol most elmarad, nálunk a termelést bátran a többszörösére is lehetne fokozni, anélkül, hogy az eredményt kockáztatnók. Más ajakosak, a melyeket főleg az illatos növényeket termelő délfrancia vidék szállított, az *Origanum Majorana*, *Thymus vulgaris*, *Hysopus officinalis*, *Lavandula vera* stb., amelyek nálunk is mind termelhetők. Ugyanezt mondhatom az ernyősvirágúakról, amelyek termelésére az alkalom most megvan. Az *Anisum vulgaré*t Déloroszország szállította legnagyobbbrészt az európai piacra, a *Foeniculum officinalé*t pedig Galicia. Ezek mellett a *Carum Carvi* és *Coriandrum sativum* is olyan, amelyből úgy nekiünk, valamint szövetségesünknek is nagyobb a szükséglete.

A mák termelése nálunk sok helyen be van vezetve, de saját szükségletünket sem fedezi, amiért is nagy mennyiségekben hozták be hozzánk az orosz mákot, annál is inkább, mert olcsóbb, mint a hazai. Az igaz, sokkal silányabb is, tele van gyom-magvakkal, miért is már többször fordultak vele mérgezési esetek elő, mert nagy mennyiségben tartalmazott *Hyosciamus-magvakat*. Évvel kapcsolatban az opium termeléséről is megemlékezhetem, amelyet jelenleg török szövetségesünk sem termelhet és szállíthat elegendő mennyiségben. A hazai opiumtermelés lehetőségéről dr. Száhlender Lajos kartársam irt a multkoriban a Természettudományi Közlönyben egy szép cikket. Ennek a föltétele a kellő és jutányos munkaerő megszerzése. A *Lobelia inflatá*t Északamerika szállítja, de nagy mennyiség nem kell belőle. Ezt nálunk könnyen lehetne termelni, amint azt a budapesti egyetemi növénykertben tapasztaltam.

Nagyon aktuális és keresett cikk jelenleg a pulvis insectorum. A kaukázusi és perzsa rovarpor, amelyik a *Chrysantemum Marschaliitól* és *Ch. roseum-tól* származik, hozzánk nem kerül, szükségletünket a dalmát rovarporral kell

fedezniünk, amelyet a *Ch. cinerariifolium* szolgáltat. Hazánkban is megterem, termelésére adatokat Dr. Páter Béla, „A gyógynövények termelése“ című füzetében (Erdélyi gazd. egyll. könyvk. váll.) találunk. Termelésére első sorban a meszes talaju szőlőhegyeket ajánlja, ahol bizonynyal annyit termelhetünk, amennyi szükségletünket kielégíti. A többéves gyógynövények közül az édesgyökér termelése bizonynyal szintén beválna. A mi viszonyaink között a *Glycyrrhiza glandulifera* termelhető valószínűleg legeredményesebben, ez adja az orosz édesgyökeret is. A növény nálunk vadon is előfordul, most alig termelik, de valaha nálunk is, de még inkább Morvaországban, Csehországban, Sziléziában termelték. A mióta azonban Oroszországban felkarolták, ahol főképpen a Feketetenger északi részén ültettek be vele nagy területeket, monarchiánkban termelése lassanként megszűnt, mert az oroszok sokkal kisebb munkabért fizetvén, olyan olcsón adhatták árujukat, hogy a termelése másutt nem fizetődött ki. Nálunk termelésének ismételt felkarolása, nemcsak azért ajánlható, mert Oroszország, de Francia és Spanyolország sem szállíthat most hozzánk édesgyökeret, hanem azért is, mert remélhetjük, hogy a háboru utáni új vámtarifa ezt a termelési ágat talán jobban fogja védeni, mint eddig.

Sok növényvel azonban, sajnos eddig még nem történtek éghajlatunk alatt a megfelelő termelési kísérletek, ámbár különösen az északamerikai gyógynövények termelése kecségtethet bennünket eredménnyel, hiszen oly sok odavaló növény honosodott meg eddig is nálunk olyannyira, hogy egyik-másik amerikai gyógynövény sok helven a mi eredeti növényzetünket szorította vissza. Az északamerikai gyógynövények közül a *Hydrastis canadensis*-el és a *Polygala Senegával* már több európai botanikus kertben tettek kísérletet, de ezek még nincsenek befejezve. A budapesti botanikus kertben a *Podophyllum peltatum* szépen terem és hazai nedvesebb erdeink árnyékában valószínűleg jól fejlődne. A *Rhamnus*

Purshiana szintén megmarad nálunk, de további vizsgálatok feladata lenne annak eldöntése, hogy a nálunk termett *Cascara sagrada* kérgében az anthraglycosidák megfelelő mennyiségben és minőségben vannak-e.

Több olyan dróg van, amelyet hazai termeléssel nem tudunk pótolni, miért is természetesen felvetődik azon kérdés, miképpen tudnók ezeket más, azonos vagy hasonló hatású anyagokkal pótolni. Ide sorolható az *amylum tritici* is, mert ha a buza már oly becses, hogy a kenyérbe sem jut belőle, a keményítő gyárosok nem dolgozhatják fel. Az *amylum tritici* azonban teljesen pótolható a kukorica keményítővel. Nagykereskedőink körében már ugyanis évek óta azon szokás uralkodott, hogy *amylum tritici* néven a kukorica keményítőt adták, és ama sok száz mintában, amelyet az évek folyamán (am. *tritici* néven) megvizsgáltam, alig volt egy néhány valódi buzakeményítő. Mivel azonban most buzakeményítő nem is lesz kapható, kíváncsatos volna, hogy hivatalos formában is felvegyék gyógyszerkincsünkbe az ugyis használt és teljesen megfelelő *amylum maydis*, a kukorica keményítőt. Evvel azután az *amylum oryzae*t is helyettesíthetjük, ámbár hazánkban a rizstermelés mindjobban elterjed.

A *cascara sagrada* kéreg helyettesítésére már többször ajánlották az erdeinkben termő *Rhamnus Frangula* kérgét. De nem szabad elejteniünk, hogy ebben egy hánytató anyag is van, amely azonban elbomlik, ha a kéreg egy évig fekszik, de elbontható ugyanis, hogy a kérget 100° C-ra felhevítsük, amikor hánytató hatása megszűnik, csak hashajtó tulajdonságát tartja meg.

Az irodalomban arról is volt már szó, hogy a kínai rheumot helyettesíteni lehetne, a hegyeinkben előforduló rheumokkal, amelyekből azonban többet kell adagolni, mivel hatásukban gyengébbek. Tschirch professzor vizsgálataiból mainap már végre tudjuk, hogy a jófajta kínai rheum anyanövénye a *Rheum palmatum*, amit kertjeinkben elég gyakran ültetnek, részint disznóvénny gyanánt, részint pedig azért, mivel

levélgyeleteit főzeléknek használják. Ha már most ezen növényt magasabb hegyeinken ültetnők, ahol körülbelül ugyanolyan éghajlati viszonyokat biztosíthatunk neki, mint a chinai zord hegyvidéken, valószínű, hogy előbb-utóbb sikerülni fog olyan hazai rheumrhizomát termelnünk, amely a chinainak hatásában megfelel.

A *cera japonica* helyett a méhviaszot használhatjuk, amely ugyan jóval drágább, de teljesen pótolja a japán viaszt.

Az aleppói gubacs helyettesítése már nem ilyen könnyű. Hazánkban ugyan nagymennyiségű gubacsot gyűjtenek a tölgyfákról és ezen magyar gubacs mint cserzőanyag igen értékes, de kémiai összetétele nem felel meg a kisázsiai gubacsnak és vizsgálatot igényelne annak az eldöntése, miképpen lehetne a hazai gubacsból olyan készítményeket előállítani, amelyekkel az aleppói gubacsot többé-kevésbé pótoljuk.

Ilyen módon nem pótolható azonban a tea. Ebben ugyan még most nincs érezhető hiány, mert ámbár Chinából és Japánból sem tengeren, sem szárazföldön Oroszországon keresztül nem kaptunk teát, Hollandia még eléggé elláthat bennünket, mert saját gyarmataiból sokat importál. Ha azonban ezen szállítás megakadna, hasonló hatású anyagokkal alig tudnók pótolni, mert a többi purindrog is a most elzárt forró-égövi országokból származik. Az igaz, hogy a tea helyettesítésére szederlevelet, szamócalevelet és egy csomó más pótszert ajánlanak és használnak már, de ezek mind koffeinentes anyagok és csak arra jók, hogy egy cseranyag tartalmu, többé-kevésbé illatos italt adjanak.

A hiányzó anyagok fontos csoportját a zsíros anyagok képezik. A sesammagvak főtermelőhelye India, ahonnan azonban nyersanyag nem kerülhet hozzánk, miért is az *Oleum sesami* nem állítható elő. Szükiben van az *Oleum Olivarum* is, amelyet a Földközítenger mellett levő országok állítanak elő és amelynek sok termő-

helyétől el vagyunk vágva. Ezért van az, hogy emez olajok a kereskedelemben csak igen magas áron kaphatók. Ezek anyanövényeit éghajlatunk alatt termelni nem lehet, miért is csak más növények segíthetnek ki bennünket. A napraforgó- és tökmagolaj helyesen készítve igen jó minőségűek és régente elterjedten használták ezeket hazánkban. Népünk sok helyen most is használja ezeket. A primitív sajtolás előtt azonban a magvakat előbb rendszerint megpörkölük és emiatt vereses vagy barnás olajat nyernek. Modern hydraulikus sajtókkal azonban jóminőségű halványsárgás olajat lehet ezekből préselni, amely a gyógyszerári célokra is alkalmas lenne. A préselésnél visszamaradt olajpogácsákból alkalmas oldószerek még bizonyos mennyiségű olajat kivonhatunk, de az ilyen módon nyert olaj csak ipari célokra alkalmazható. Franciaországban a szőlőmagvakból is jó olajat préselnek, ez nálunk nem használatos, ámbár elegendő szőlőmag volna hozzá. A szőlőmag olaját lehetőleg frissen préselve kell használni, mert könnyen megavasodik. A földi mogyorónak, az *Arachis hypogaeae*-nak is jó olaja van, amelyet, mivel olcsó, a drágább olajokkal kevernek vagy azok helyett használnak. Hazánkban ezt csak a tengermelléken lehetne termelni, mert a másutt megejtett termelési kísérletek nem váltak be, mivel éghajlatunk nem felel meg erre.

Ricinusolaj a drogpiacra alig kapható, mert e cikket is főképpen India szállította. Hazánkban a *Ricinus communis* jó földben szépen terem, kertekben sokszor ültetik mint dísznövényt. Ajánlották is már ennek termelését, de ez eddig nem vált be, mert a ricinus jó földet kíván, ezt nagyon kihasználja és nálunk mint évelő növény, elég sok gondozást kíván. A meleg égöv alatt a *Ricinus* évelő növény, ezáltal sokkal kevesebb gondozást kíván, miért is termelése sokkal olcsóbb. Ezért nálunk a termelés nem fizetődött ki, mivel Indiából olyan olcsón szállították, amely árban nálunk nem tudták adni. Jelenleg azonban a ricinus-olaj ma-

gas ára mellett nálunk is kifizetődne a termelése.

A háborúból kifolyólag talán a hazai mandulának is nagyobb keletje lesz, mert ámbár sok helyen termelik nálunk a mandulát, gyűjtésére mégsem fordítottak különös gondot, mert a Földközítenger melletti országok nagy mennyiségben importálták. Ha a tavaszi fagyok nem tesznek kárt a mandulavirágokban, akkor szükségletünk egyrészét hazai áruval fedezhetjük. E mellett a sárgabarack magvainak gyűjtésére is jó volna figyelmet fordítani, mert ez nálunk teljesen el van hanyagolva. Pedig ez az áru az európai piacon nagy keresletnek örvend, mert nemcsak a cukrászok használják a mandula pótszeréül, hanem az olaját az olcsóbb mandulaolajokkal keverni szokták. Ebből a célból nagy mennyiségeket importálnak évente egyrészt Kisázsiából, másrészt Chinából és Japánból.

A Földközítenger mellőli drógok egyrészét bizonyonnyal Olaszországból meg fogjuk kapni, mert a háború következtében nagy jövedelmi forrása, az idegenforgalom megbénult. Különben sokat a monarchia Adria-melletti részén lehetne gyűjteni vagy pótlólag termelni. Ilyen drógok a narancs, citrom, babér, eucalyptus és gránátfa.

Állati drógok közül elég fontos az ichtyocolla, nem annyira mint gyógyszer, de mivel az iparban, borkezelésnél, mint deritőszer használatos. Az európai vizahólyag szükségletet Oroszország látta el, mert a halak, amelyek szolgáltatják, a Feketetengerben, Kaspióban, Uraltóban és mellékfolyóiban fordulnak elő. Innen kapjuk mi is ama halak nagy részét, amelyeket viza, tok, kecsege néven nálunk elfogyasztanak. A mi folyóinkban Vutskits szerint, eme halak közül a következők fordulnak elő: *Accipenser glaber*, szintok; *Ac. ruthenus*, kecsege; *Ac. stellatus*, söregtok; *Ac. schypa*, fajtok; *Ac. Güldenstädti*, vágótok; *Ac. Huro*, viza. Mivel ezeket nálunk nem fogják nagy mennyiségben, a vizahólyag szükségletünket csak részben tudnók itthon fedezni.

Még a disznózsírról óhajtok megemlékezni, mert amióta a balkáni behozatal és az amerikai többé-kevésbé kétes áru elmaradt, ez fokozatosan drágul, és máris olyan árt kérnek érte a kiskereskedelembe, amilyen árról még a taxa medicamentorum készítői sem mertek azelőtt álmodni. Amióta a petroleumforrásoktól el vagyunk zárva, a vaselinhez, paraffinhez nem tudtunk hozzájutni, a disznózsírt sem tudjuk pótolni. Ha olajtermelésünk fellendítése által olcsó olajat tudunk előállítani, talán sikerülni fog megfelelő olcsó kenőcs-alapanyagot készíteni olajból, viaszból, fagyuból, mert az utóbbiból nagy mennyiségnek kellene lenni, de ugy látszik, a spekuláció máris hatalmába kerítette.

Ezekben csak a főbb anyagokat soroltam fel, amelyek elég nagy keresletnek örvendenek és amelyeket elég könnyen pótolhatunk, de még sok mást is felsorolhattam volna. Felhasználhatjuk azért az alkalmat, hogy e téren hazánk gazdasági viszonyait javítva, emelve, a háboru okozta károkat lehetőleg kiküszöböljük és helyrepótoljuk.

615.32

633.88

